

Muzejně pedagogický program pro Památník Adalberta Stiftera v Horní Plané

Adalbert Stifter patří k osobnostem regionu Šumava – Bavorský les – Mühlviertel, jejichž život a dílo byly v pravém smyslu slova přeshraniční. Proto je i jeho životopis a jeho vztah k vlasti ideálním příkladem pro přeshraniční charakter regionálních dějin tohoto trojmezí. Předkládané muzejně pedagogické pracovní listy by měli žákům a studentům pomoci na cestě při poznávání života a díla tohoto spisovatele a malíře v jeho rodném domě v Horní Plané.

Adalbert Stifter se narodil v roce 1805 v německy mluvící rodině v Horní Plané a je většinou označován za *rakouského* spisovatele. Kromě jeho německé mateřštiny a příslušnosti Horní Plané do Habsburské monarchie se tím zohledňuje i jeho studium v Kremsmünsteru a Vídni a také jeho působení v roli školního inspektora v Linci. V Linci v roce 1868 zemřel a je tam pohřben na hřbitově sv. Barbory. Stifterova vlast, tedy jižní část Šumavy kolem dnešního lipenského jezera je častým tématem jeho literárních a malířských děl. V jeho stěžejních dílech jako Vítek (*Witiko*), v povídkovém souboru Barevné kameny (*Bunte Steine*) nebo v povídce Hvozd (*Hochwald*) tvoří krajina Stifterova dětství hlavní rámec. Také v jeho obrazech nalezneme celou řadu šumavských motivů, ať už je to jeho rodné městečko Horní Planá, Plešné jezero nebo zřícenina hradu Vítkův Kámen. I v Česku je uctíván jako básník Šumavy. S Bavorskem pojí Stiftera především jeho dlouhodobé pobyty na statku Rosenberg v obci Lackenhäuser na úpatí Třístoličníku (v blízkosti Neureichenau nedaleko trojmezí). Mnoho sudetoněmeckých vysídlenců ze Šumavy si jistou sounáležitost se Stifterem odnášelo i do svých nových bavorských domovů. Je tedy obtížné přiřadit Stiftera k nějaké národnosti, daleko více je prototypem Šumavana 19. století pevně spojeného se svou rodnou krajinou bez ohledu na národnostní sváry. Vzpomínka na Adalberta Stiftera se udržuje ve všech třech zemích příhraničního regionu: jeho památníky, busty a muzea lze nalézt např. v Linci, ve Vídni, v Horní Plané a u Plešného jezera, v Lackenhäuseru, v Mnichově, v Pasově i ve Walhalle.

Osobnost Adalberta Stiftera se tak výborně hodí pro poznávání přeshraničního charakteru regionu Šumava – Bavorský les, jeho německé minulosti, prostupnosti hranic a chybějící národnostní kategorizace 1. poloviny 19. století. Kromě toho se na základě Stifterových děl můžeme seznámit s řadou míst česko-bavorsko-rakouského trojmezí.

Adalbert Stifter může být tématem v hodinách dějepisu, němčiny i českého jazyka, jeho osobností se lze zabývat ale hned na několika místech mimoškolního vzdělávání, např. ve třech muzeích v Česku, Rakousku i v Bavorsku: Ve Stifterově domě v rakouském Linci dnes sídlí hornorakouské literární muzeum s místností věnovanou Stifterovi, další expozice je v jeho letním sídle na statku Rosenberg v bavorské obci Lackenhäuser a památník s muzeem je i ve Stifterově rodišti v Horní Plané.

Památník Adalberta Stiftera v Horní Plané vznikl od roku 1956 a byl otevřen 23. října 1960. Expozice v jeho rodném domě se od té doby několikrát změnila a rozšířila. Aktuální dvojjazyčná stálá expozice, která v přízemí budovy představuje život a dílo Adalberta Stiftera, byla vytvořena v roce 2005. V prvním patře je prostor pro sezónní výstavy a pro kulturní a společenské akce. Dům je v majetku města Horní Planá, muzeum je pobočkou Regionálního muzea v Českém Krumlově.

Pracovní listy

Prostřednictvím muzejně pedagogických pracovních listů se studenti mohou hlouběji zabývat vybranými exponáty, které jsou vystaveny ve Stifterově rodném domě, a zamýšlet se i nad podobou expozice. Jsou koncipovány tak, aby je mohli studenti vypracovávat samostatně. Doba na vypracování zabere asi jednu hodinu. Kromě samotných pracovních listů by měli mít k dispozici ještě barevné pastelky nebo fixy, protože je mezi úkoly zahrnuto i kreslení.

Pracovní listy sestávají z jednoho úvodního listu, ve kterém se studenti seznámí se základními životopisnými údaji Adalberta Stiftera, a z otázek k šesti tematickým celkům. Ke shrnutí nových poznatků slouží jakýsi Stifterův občanský průkaz, který lze vyplnit přímo v muzeu nebo při vyučování po návštěvě muzea. Měl by být každopádně využit pro reflexi této návštěvy, protože kromě základních životních údajů řeší i otázku Stifterovy národnosti, toho co pro něj bylo podstatné a jaký je jeho odkaz. Jedná se tedy spíše o témata vhodná k diskusi, a takto by k nim měl učitel rovněž přistupovat.

Žáci by měli vyplňovat pracovní listy v různém pořadí, aby si v místnostech navzájem nepřekáželi a aby pracovali pokud možno samostatně. Pouze první a poslední pracovní list zpracovávají všichni najednou na začátku a na konci návštěvy muzea. Ostatní listy na sebe tematicky nenavazují a mohou být zpracovávány v libovolném pořadí.

Materiály sledují tyto jednotlivé cíle:

Žáci

- vyjmenují základní životopisná data Adalberta Stiftera, stejně tak jako názvy jeho děl a motivy jeho maleb.
- ukážou na historické i aktuální mapě místa, na kterých se Stifter během svého života převážně zdržoval.
- přečtou ukázky ze Stifterových děl (dopisy, životopis, jednotlivé pasáže z povídek).
- shromáždí argumenty, k jaké národnosti by se Stifter mohl hlásit.
- zhotoví detailní popis muzejního exponátu, namalují obraz krajiny.
- popíší, jak se změnil dům od jeho přeměny na muzeum.
- zhodnotí výběr exponátů vystavených v muzeu.

Pracovní listy mohou vyplňovat i individuální návštěvníci muzea, např. rodiny s dětmi, nezávisle na jejich primárním propojení se školní výukou a návštěvou rodného domu se školní skupinou.

Praktické informace

Horní Planá leží na břehu jezera Lipno asi 30 km od Českého Krumlova, odkud se sem dá dojet vlakem. K rakouské hranici je to asi 25 km, na hraniční přechod Strážný/Philippsreut na česko-bavorské hranici 45 km. Muzeum je otevřeno od dubna do prosince.

Kontakt:

Regionální muzeum pobočka Horní Planá

Palackého 21, 38226 Horní Planá

Telefon: +420 380 738 473, Fax: +420 380 738 473

E-mail: stifter@horniplana.cz

www.horniplana.cz/rodny-dum-adalberta-stiftera.php (stránky pouze v češtině)